

Oba sta jela od strahu glasno ihteti in prositi očeta, naj ne kliče druge matere v hišo, zlasti te slaboglasne žene ne. Oče ja je tolažil, da dobita v svojo sredo blagega Štefana, ki bo izvestno polovico dela naložil na svoje rame, in našteval jima je še druge dobrote. Otroka sta se sicer stalno branila in prosila, toda stari ženin se ni dal pregovoriti.

Še tisti predpust, ki je bil nenavadno kratek, bila sta vdovec Slivar in Urša mož in žena. Ljudje so zmajevali z glavami in se povpraševali, ali se je pametnemu možu pamet zmešala. Žene,

ki so pred meseci trdile: »Prav ima, da se ne ženi!« jezile so se sedaj in ga nazivale za »tepeca«. Možje pa so se mu posmehovali in rekali: »Ta mu bode pa godla, da se bo revežu samega plesa kar v glavi vrtelo. Ko preje ni hotel imeti hlapca, bode sedaj sam hlapec. Prav mu je, skopuhu, zakaj je pa tako bedast!« Vsi pa so milovali Reziko in Toneta, ki sta dobila tako nevredno mačeho. Srečni stariši, ki imajo dobre otroke, a desetkrat srečni otroci, ki imajo vzgledne stariše! (Dalje.)

Selska slika.

(Spisal *Podgoričan*.)

Poseben del Dolenjske, ločen po visokih gorah od sosednih krajev, je Suha Krajina. Svet je podoben bližnjemu Krasu, ker ima premnogo jam in podzemskih predorov. Tu ni potokov, in tudi studencev je malo, vendar svet ni tako gol in zapuščen, kakor na Krasu. Gore pokrivajo prostrani zeleni gozdi, ravnina je pa obdelano polje s prijaznimi seli, kjer živi veseli Krajinčan življenje kmeta — trpina.

Dasi polje ni nerodovitno, vendar pridelek ne zadostuje gosto naseljenemu prebivalstvu, katero se mora izvzemši malo rokodelcev živiti edino od poljedeljstva, kajti drugih dohodkov nima Suha Krajina. Tu nimajo obrti in za-njo potrebnih snovij: vodne sile, rud in premoga; tu ni železnice in dobrih cest, kar bi pospeševalo kupčijo.

Ker nima Suha Krajina dobre zveze s svetom, ostal je narod v omiki vsaj za nekaj desetletij za drugimi sodeže-

lani. Iznajdbe: stroji, kmetijsko orodje, boljša obleka itd., priromajo v Krajino še le takrat, ko so se drugodi že popolnoma udomačile in zastarele.

Krajinčan ne vé veliko, kaj se godi po širnem svetu, ne čita časnikov, kateri so drugodi že postali živa potreba; ako pa tudi čita časnike, ne dobi jih o pravem času v roko, ker v vsej Krajini, dasi obsega pet duhovnij (Dobropolje, Struge, Ambrus, Hinje in deloma Krka) je samo ena c. kr. pošta.

Toda, če je Krajinčan brezbrizen za ostali svet, zanima se tembolj za vse, kar se godi v njegovi ožji domovini, v Suhi Krajini. V nedeljo se izvé pri cerkvi, kaj je novega, in to se potem pripoveduje od ust do ust, da vé na posled vse, mlado in staro, tudi v najbolj skritem selu.

Poleg nedeljskih novic posluša Krajinčan tudi rad doslužene vojake, godce in druge znamenite može. Ti pripove-

dujejo neverjetne, dostikrat čudovite zgodbe, katere so doživeli na vojski, na potovanju ali na tujem v Nemcih in Madjarih, kjer so kdaj krošnjariili.

Vsako selo ima gotovo nekaj takih posebnežev, kateri zabavajo s pripovedkami seljane, zato jih pa imajo ti nekako v časti, češ, oni znajo, ker so izkusili, kaj je svet. Zbirajo se navadno pod lipo ali pa na kakem drugem prostoru, ki je lastnina vseh seljanov, in tam poslušajo pripovedovalca vestno, kakor gospoda v cerkvi, ki jih uči prav živeti in prav moliti.

Oglejmo si nekaj takih mož — posebnežev — ki so znameniti za górenjo Krajino, osobito za selo Zagorica!

V nedeljo je bilo. Zagoričani so se popoldne vrnili od fare, kjer so bili pri krščanskem nauku; pojedli so brž, kar je bila pustila mati gospodinja za malo južino, in potem — hajdi urno na vas, da se kaj ne zamudi! Stopimo tudi mi urno za njimi, da slišimo kaj novega!

Na Bavčevem hribčku so se zbrali. Tam najdemo že skoro vse Zagoričane, z górenjega in dólenjega konca, pa tudi prave pravcate Zagoričane, to je tiste, ki imajo svoje hiše okoli »luže«; pač je v tej luži voda, a samo toliko časa, dokler je dež. Vendar, ponosni so na svojo lužo in dostikrat se pobahajo ž njo, češ: »Mi smo mi, ker imamo lužo!« Pa pustimo jim nedolžno veselje, Bog jim je daj uživati do smrti in še potem, če je bodo zaslužili!

Na Bavčevem hribčku, kakor smo rekli, sedeli so po zeleni travi Zagoričani iz vsega sela, imoviti in revni, »gruntarji« in »kočarji«. Pač so zagoriški gruntarji sedeli poleg kočarjev oblastneje, nego sedé ogerski magnatje (velikaši) v državnem zboru poleg svojih neplemenitih tovarišev-poslancev, ali zato so jih pa kočarji obirali ali, kakor

se pravi zagoriško, vlekli »čez zobe«, ter pikali z zbadljivimi besedami, da je bilo joj! Seveda tudi oni niso molčali; tako je navstajal prepir, iz katerega bi se bil gotovo izcimil tepež, ako bi ne bil kak pameten mož posegel vmes in pomiril razdražene duhove.

Po cesti med hribčkom so se igrali otroci, majhni in veliki, v hlačah ali v sami srajci, in bilo jih je mnogo, prav mnogo, kajti Zagorica je malo da ne največje selo v vsej Krajini. Ta družba se je lasala, suvala, tepla, lučala s kamenjem ter drvila po cesti, da se je vzdigoval prah, kakor da bi se podila cela vrsta konjikov, zraven pa je vriščala in kričala, da je bolela človeka glava. Toda zagoriški očetje se niso menili mnogo za ta vrišč, češ, saj so naši otroci, vredni nas. Skoro še dojenči so poželjivo gledali za svojimi bratci in sesticami; matere — pozabili smo bili povedati, da so tudi one prišle za svojci — so se pa smejale svojim otrokom, ako je kateri kaj prav junaškega učinil, n. pr. če se je zvalil pod cesto v seč, ali če se je izpodtaknil ob kamen ter padel, kakor je bil dolg in širok po cesti. Ves ta krik prevpijejo besede znanega pevca:

Hejsa, haj, haj,
Vinca nam daj! itd.

Dalje ni mogel, ker komaj so ugleдали otroci pevca, urezali so po znanem napevu pesmico, katera se poje v Zagorici že od »njega dnij«, kakor trdijo Zagoričani:

Star vojak po cesti gre,
Prah požira, dober je;
Kamor pride na »kvartir«,
Dober je tud' s'rov krompir.

Smešno je bilo gledati prihajača, kako urno je ubiral stopinje po udarcih pesmi, ki se pa niso tako umerjeno vrstili, kakor pri polkovem trobentaču.

Ko pride med dečke, obsujejo ga vsi; ta ga potegne malo za suknjo, drugi za rokav, tretji je celó toliko drzen, da si dovoli šalo in ga občutno vščipne, na kar se prišlec obrne in ga z besedami: »Ti, mrkáj, ti! Bodeš šel!« potegne za ušesa, da deček glasno zajoka. »Dobro si naredil, Hople, dobro!« oglasijo se zbrani Zagoričani.

»Hop! zakaj bi ga pa ne tega mrkača? Vščipnil me je, mene, Kovačevega Antona, ali, kakor pravite, Hopleta, ki je bil že v Štantkonoplju¹⁾ in pri vojakih, ter je izkusil in videl več sveta, kakor vi vsi, kar vas je in še vsi Krajinčani po vrhu.«

Povedati moramo, da Zagoričani nečejo biti Krajinčani.

»E, kaj boš golčal, Hople«, oglesi se dolg, suh možicelj, »saj sem bil jaz še dlje; ti si bil samo v Štantkonoplju, jaz sem bil pa še onkraj Štangamonge²⁾, in to je vendar dlje.«

»Ti Rogovilar rogovilasti!« zakričí Hople, »kolikokrat sem ti že povedal, da sem se moral po morju domov voziti, tebe so pa po »šubu« prignali, ker nisi vedel kam domov!«

Tako počesčenemu Rogovilarju se zgubanci čelo, oči se mu zasvetijo, kri mu zalije obraz, vstane s svojega sedeza, skoči proti Hopletu ter mu hoče poseči v lase. Kepec in Butnik skočita, da zabranita tepež in potolažita razjarjenega Rogovilarja. Ker ni mogel udariti, dal je z besedami odduška svoji sveti jezi: »Ti vranč črni ti, ti duša zanikarna ti, nisi vreden, da te z enim očesom pogledam! Veš, zdrobil bi te na solnčni prah ter pilnil, da bi se vse tvoje kosti, kar jih še imaš, razkadile po svetu, da bi jih še do sodnjega dne ne mogel vseh zbrati!«

¹⁾ Konstantinopol.

²⁾ Steinamanger.

»Kaj se bodeš kačil!« nadaljuje mirno Hople, »kar je, pa je; vsi, kar nas je v Zagorici in v vsi Fovčariji, videli smo, kako te je prignal k našemu županu, žandar.«

Kaj bi mogel Rogovilarju hujšega učiniti, nego mu to oponašati? To je tudi Hople dobro vedel, zato je urno odskočil, ko ga je Rogovilar hotel zagrabiti. Nekaj krepkih rôk poseže po Rogovilarju, da ga udrže in zgovornemu Butniku se je posrečilo potolažiti ga.

Sedaj pa poseže Vale-Bratec s svojo veljavno besedo vmes, rekoč: »Kaj se bodeta grizla, kakor psa za kost! Vsak naj pové, kje je že bil in kaj je izkusil, in mi, zagoriški možje, bomo pravično razsodili. Kaj ne, možje?«

In vsi Zagoričani prikimajo ter pravijo enoglasno: »Tako je!«

»Da se pa zopet ne bodeta prepirala«, nadaljuje Vale-Bratec, »kateri naj bi prvi začel, zato imenuj prvega pripovedovalca Korinski Bilež!«

»Ni ga tukaj!« oglasé se vsi Zagoričani.

»Ako ga ni, torej ne more on odločiti, ampak imenuj ga Kepec, ki bodeš prvi naš župan, kadar dobimo svoj županijski pečat nazaj.«

Vsi Zagoričani so bili s tem predlogom zadovoljni.

Kepec, svest si podeljene oblasti, vstane, obrača oči ponosno po zbranih Zagoričanih in pravi: »Ker je meni dana oblast določiti prvega pripovedovalca, torej naj govori Hople.«

Hople se je dobrovoljno nasmejal, Rogovilar pa jezno namrdnil.

Dalje ukazuje Kepec: »Za Hopletom naj govori Rogovilar, in potem bo še Butnik kaj pridejal. Vi, možje zagoriški, ste že toliko pametni, da bodeste pazno poslušali; ve, žene, pa mirite svoje otroke, da bodo vestno poslušali in se

kaj naučili. — Po tem modrem nalogu se Kepec zopet vsede. Tudi Hoppe, katerega je on določil za prvega govornika, vsede se na kamen. Može se po-

maknejo bliže okoli njega, dečki poležejo v bližini na trebuh podpirajoč si glavo, klepetave matere pa utihnejo, da bi se može ne jezili. (Dalje.)

KURENT.

(Po narodni pripovedki zložil A. H.)

uj, Kurent«, Bog nekoč mu pravi,
»Ker zmir živiš mi po postavi,
Zato povej tri svoje želje,
Izpolnim koj ti jih v veselje!«
Vesel se Kurent nasmehlja,
Tako poprosi brž Boga:
»Gospod moj, smrti me ubrani,
V mladostnem evetu me ohrani;
Daj še piščalko mi, Gospod,
Da lahko šel bom ž njo povsod,
In komur nanjo bom zapiskal,
Da bo poskočil, plesal, vriskal!«
Storí mu Bog, kar Kurent prosi;
Hití med svet in burke trosi.
Ni Kranjska vsega še zabila,
Kaj takrat je smehú užila;
Povsod je Kurent bil poznan,
Počenjal burke dan na dan.
Pa pesem moja opozarja
Najbolj na škrateljna košárja.¹⁾

I.

Peklenski kralj oprodi reče,
Da naj po celem peklu teče;
Trobeč na rog po vsem prostoru
Naj brzo kliče skrate k zboru.
Peklenščki slušajo takoj,
In vkupe vró kot vranov roj.
In grlo Lucifer odpre,
Tako jim praviti pričnè:
»Velika naša je država,
Pa že ugaša njena slava;
Postali ste mi, skratje, leni,
Nikdo se več za svet ne zmeni!

Le kak lenuh in postopač,
Le kak pijanček in berač,
Le kaka smet pusti še svet,
Se pride k naši peči gret.
Le môž je nekaj. Zdaj velím:
Skrbite, da še žen dobim! —
Svetost Kranjic mi ni po godi,
Za Kranjsko skrb vam zlasti bodi.«

Ponudijo se skratje trije.
Brž vsak si mreže svoje zvije
In torbo vrže si čez rame
In grčavko si v roko vzame.
Gredó in premišlujejo,
Naklepe črne kujejo:
Košar je ženstvu najbolj kos,
Najlože vodi jih za nos.
In kurnike dadó si zbiti,
In ženstvo s tem pričnó slepiti.
Razidejo se na Dolenjsko,
Na Notranjsko in na Gorenjsko . . .

Dolenjski škratelj že ima
Poln kurnik kurjega blaga.
Ob cesti v senci tam leži
Mož mlad in čvrst, lepé rasti.
Pozdravita se ter povesta,
Da spejeta oba do mesta.
Ko drug bolj drugega spoznava,
Škrat vse pové, kaj namerava,
»O!« Kurent pravi mu smejé,
»Znaš skrat, možgani te bolé;
Slovenske matere v pekló
Izvaublja, to ni lahkó.
Pač lože škrtu se zapišče,
Da pleše s kurnikom in vrišče.«

¹⁾ Košar, — to je kokošar, ki kupčuje s kokošmi.

da je žalostna: a da je popolnoma vesela in srečna, tudi ne. Ni vedela, česa še nima, a da si nečesa še želi, želi za popolno srečo, to ji je reklo srce. — »Pa, ali ni to nehvaležnost, da se ne veselim v srcu toliko dobrot, katere sem prejela? Ali nisem graje vredna, ker ne priznam vsega, kar sem prejela od Boga in od ljudij? Koliko je bilo tega od otroške dôbe do sedaj? In kaj bi neki še rada?«

Tako je premišljevala nedolžna Marjeta, ko je hotela iti počivat in hotela mirú dobiti za svoje srce. In ko ji je vest rekla, da si ni treba ničesar hudega očitati, pomirila se je in redno ter zbrano opravila svojo večerno pobožnost. Rekla ji je presladka zavest, »da sme mirno in zaupno gledati tudi v bodočnost. Naj pride kar koli, pretrpela

bode, saj bode minulo: kako bi jo neki mogel pahniti oni mili oče, ki ji je že toliko let dal uživati ljubezen najboljšega očetovskega dobrotnika! — Pa Valentin . . .? Kako mu želi dobro! Pa saj bode srečen — tak mladenič! Koliko bi dala in storila ona za njegovo srečo!«

Blaženo srcé, ki se tako krotko dá voditi modri previdnosti, ki ne sega samo s silo in strastjo po sreči, katera se mu je pokazala v enem trenutku! Tako srce, polno plemenitih čustev in nagibov, a h krati priprosto in ponižno; udano in ljubeče, a ne sebično; mehko in občutljivo, a vendar ne slabo; prijenjajoče, in vendar stanovitno ter neustrašljivo: tako srce je najlepši znak v ženskem značaju. Tako srce je imela Marjeta. Sladko počivaj! (Dalje.)

Selska slika.

(Spisal *Podgoričan.*)

(Dalje.)

Gako je bilo tiho in mirno na Bavčevem hribčku. Vsi so molčali, mladi in stari, ter so željno pričakovali, kdaj bode prišla iz Hopletovih ust kaka beseda. Hople jih je pustil dolgo čakati. Slednjič vendar izpregovori: »Ali ste vsi pripravljeni?«

»»Da! smo!«« odgovoré možje.

»Tedaj vestno in pazno poslušajte!«

Govora ne bomo zapisali po Hopletovem izvirniku, ampak tako, kakor sedaj pišemo in govorimo.

»Hop! Kakor vam je znano vsem, doma sem iz Kovačeve hiše v naši vasi. Ko sem pričel hoditi, tekal sem oblečen

v sami srajci, kakor tekajo ti-le naši otroci po vasi. Hlače sem dobil takrat, ko sem pričel pasti. Poreden sem bil, kot so sploh Zagoričani. Na paši v Planskem vrhu smo lovili tiče, pobijali jim jajčeca, mlade smo pa pekli. Kaj ne, Rogovilar, ti še veš?« Rogovilar je prikimal. »No, to nikakor ni prav, tako naši otroci ne smejo delati: pa kar je storjeno, je storjeno. Pasel sem toliko časa, dokler me niso vzeli k vojakom. Hop! dobro še vem, kako je bilo.

Neke nedelje dobro še pomnim, pri sv. Brcku je bil somenj, sedeli smo ravno na tem-le hribčku in smo po-

slušali rajnega Barbiča, ki je bil prišel doli z Javh. Kar jo primahajo po cesti iz gornjega konca tisti župan Bradáč, ki je lani umrl, Bog mu daj nebeša! birič Štefucelj, če ste ga kaj poznali, potlej so ga bili čez štiri dni 'rekrutje' ubili, in pa orožnik. Vsi smo umolknili in pričakovali, kaj bode. Ko pridejo do nas, stopita župan in birič spredaj, orožnik pa vzame puško z rame in stopi nam za hrbet. Potem začne župan:

„Huda vojska nam žuga. Naš cesar potrebuje mnogo vojakov. Zato pobirajo v celem cesarstvu mladeniče k vojakom. Tudi pri nas bodo pobirali in sicer v petek v Lašičah. Kateri pa morajo priti pokazat se, povedal bode ta-le gospod birič. Birič vzame iz žepa nekaj listkov in kliče imena, župan pa vsakega pokaže. Tudi jaz sem dobil tak listek.

Vsi smo bili nekako pobiti in žalostni. Tiho in mirno smo se razšli tisti večer v seno, prav nič nismo tisto noč rogovilili, kakor smo sicer; imeli smo preveč skrbij, kaj bode v petek.

Polagoma se je žalost razkadila in v četrtek zvečer smo še zagoriški fantje Žabarje in Figarje naklestili. Še dobro vem, zakaj smo jih. Stara Fecalka v Podgorici je točila tisto kislico iz Boleka. Tam smo pili, ker ni bilo druge gostilne, mi, Zagoričani, Žabarji, Figarji in še nekaj drugih fantov. Kar se začne tisti Žabar Feržolek nekaj sršati¹⁾ in ujedati, da smo Zagoričani za nič, da izmed nas ne bode nihče vojak, k večemu, če bode kateri za krompirjevo stražo doma na njivi itd. Nekaj časa poslušamo mirno, potem se pa stegne Jernač čez mizo in mu zbije klobuk raz glavo. Žabar Drašek udari Jernača po glavi in sedaj smo planili drug drugemu v lase. Žabarje smo kmalu po-

meli iz sobe ter smo se zopet posedli za mize.

Figarji so še nekaj bokalov tiho popili, potem plačali in šli. Mi smo vedeli, da nekaj nameravajo, ker so držali z Žabarji, zato smo pa tudi pazili, kaj bodo naredili. V sobi se niso upali nič, zunaj so nam pa začeli peti tisto zabavljico:

Zagoriški fantički,
So hujši kot psički:
Zajčka ujemó,
Kosmat'ga požró.

Jernač že od poprej jezen, plane skozi vrata, mi pa — kaj smo hoteli! — tudi za njim. Figarji so zbežali na Martinkov vrt in so nas klicali na 'korajžo'. Tisti Žingarček in Kosanček sta nam vpila in kričala na vse grlo: „Aló! naša korajža po šestnajst!“ in sta se na prsi bila; drugi so se pa obnašali, kakor šolarčki: „Zagoričani, ličani! Zagoričani, ličani!“ Naš Faton pa, ki je bil nam vodnik, jim zakliče: „Srake figarske! kaj bodete regljale! Kar je Figarjev, vse na eden prst!“ Za odgovor prileti med nas nekaj polen in kamenja. Mi skočimo za njimi in zgrabili smo se pri Martinčkovem kozolcu. Ko sta jih Žukec in Primček dobila nekaj po glavi, pcedili so jo vsi Figarji domu v Zdensko vas. Taki junaki smo bili takrat, kaj hočete. Tako je še zmirom, tako tudi bode, dasitudi ni prav. Morebiti nas je bila takrat tista boleška kislica ob pamet pripravila.

Kaj ne Rogovilar, ti še pomniš, kako si se pod Pečnikovim kapom močil?“

»Ti zgaga hopletasta! ti si pa že pozabil, kako si tisto noč Pavliščkovno gnojnico pil, in kako te je Grvoljček ven potegnul.«

»Drugega jutra smo se zbrali na 'Čardi', z nami naši očetje in matere, da so nas spremili vsaj do Vidma. Ženske so jokale, mi smo pa peli in ukali, dasi

¹⁾ Sršim, sršati pomenja zbadati.

smo se držali na jok. Ko smo šli čez Videm, zapeli smo tisto, saj veš Rogovilar:

Kaj maramo mi,
K' smo fantje mladi;
Vojakov primanjka,
Pa pojdemo mi.

Pa puško na ramo
In sabljo za pas,
Tri kroglice v 'aržet',
Pa gremo skoz' vas.

Rad bi bil vsak dal vse svoje imetje, da bi le ne bil vojak, ali kaj, kazati smo hoteli, da zagoriškim fantom še ni sreč v hlače zlezlo, ampak, da so še tako pogumni, kot so bili prejšnjo noč.

Iz naše vasi sem bil samo jaz dober za vojaka. Ta-le Rogovilar je imel tako tanke noge, kakor pajek, rajni Korinec je 'grbo' nosil, Lahička bi bil lahko z edno pestjo presegel čez pas, in tako je imel vsak nekaj. Hop! kako sem pa tudi zavrnil, ko sem bil potrjen; vsi so si zatisnili ušesa!

»O, ti lažnivec prekajeni! ti, duša zavržena!« krikne Rogovilar, »ali se ne bojiš Boga in vseh svetnikov božjih, ki te bodo za to laž na dno pekla poslali za zglavnik; ne veš, kako si omedlel, da smo vsi mislili, da je po tebi; dva žetarja vode so po tebi polili, predno si se zavedel, zdaj pa tako lažeš! Ti lažnivec prekajeni ti!«

»Ti môra zelena!« zagolči Hople nazaj, »sova naj ti izkavsa oči, čuk naj ti zavije vrat, in smrt naj ti jezik zaveže, da bodeš molčal še sedem let po celi večnosti, pa ne obrekoval tako poštenih ljudij, kakor sem jaz.«

Rogovilar mu je hotel na ta lepi pozdrav že s pestjo odgovoriti, ko Butnik prestreže pest in ga pogovori.

Hople nadaljuje: »Popoludne tistega dne prisežemo, in potem so nas gnali v Ljubljano v vojašnico, kjer smo dobili novo obleko in orožje. Potlej so

nas pa učili: 'reksum, linksum, holt, marš, pojn fus, paganet auf, in holt berdja!' Ko smo se to naučili, pa smo šli alo! nad 'Plemontezarja' na Laško. To so bili časi. Takrat sem bil postal 'feldbebelj'!

»Ti mrcina lažniva ti!« oglasil se zopet Rogovilar, »kadar izpregovoriš, vselej se zlažeš.«

»Kaj nisem bil!« zarohni Hople, »kaj bodeš ti vedel, kaj sem bil, ko me štirinajst let nisi videl!«

»Jaz nisem videl, povedal pa mi je Ambrožev študent, ki je sedaj gospod, da nisi bil 'feldbebelj', ampak samo 'frajtar'!«

»Kaj bo tista Ambroževa stvar vedela! Jaz sem bil že vojak, ko o študentu še duha ne sluha ni bilo, pa bode on vedel!«

»No, jaz se ne prepiram s teboj«, pravi Rogovilar, »samo povem, kaj je Ambrožev študent pravil. Ko je bil Ambrožev študent prišel enkrat na počitnice, bilo nas je več na Selovem vrtu, pa tudi tisti Lovše, ki je bil takrat na Laškem, kakor ti. Kar vpraša Brezarjev Jakob, če si bil ti res 'feldbebelj' in kakšen gospod je to. Ambrožev študent in pa Lovše sta se nasmejala, in potlej je pa dejal Ambrožev: »Enkrat sem pri Hopletu vasoval, pa ga vprašam, če je bil res 'feldbebelj' pri vojakihi. On mi je pa rekel: »Res, res! Saj ti lahko 'obšit' pokažem«, in pokazal mi ga je. Ne vem, če je res tako neumen, da je mislil, da jaz pisanega ne bodem razumel, ali je bil pa takrat že pozabil, kaj je bil. Jaz brž pogledam tisti 'obšit', pa vidim, da je bil samo 'frajtar'; pregovarjati se nisem hotel z njim, in ko me vpraša: »Kaj ne, da sem bil res 'feldbebelj'?« pritrdim mu jaz, da bi ga ne razjezil: »Res ste bili, res!« — Tako je povedal Ambrožev študent in ta se gotovo ni lagal, sicer bi ne smel

imeti nove maše. Potem je pa še Lovše rekel: »Ni bil ‚feldbebelj‘ ne in še ‚fajtar‘ bi ne bil, ko bi ne bil najstarejši pri kompaniji; le zaradi starosti je postal ‚fajtar‘«. Tako sta ona dva povedala, in mi smo jima verjeli.«

»Tista jetika, Ambrožev študent, in pa tisti strahopetec, Lovše, ki je pri Kuštoci za grmom čepel, oba skupaj nič ne vesta; jaz pa pravim, da sem bil ‚feldbebelj‘ in sem bil. Z ‚Radec-kitom‘ sva si bila največja prijatelja, vedno sva bila skupaj ter hodila po gostilnah in kavarnah; v ‚Majlonti‘ sem bolj vedel za vsako hišo, kakor tukaj doma. Ko smo se s Plemontezarji tepili, zažgal sem vsako vas, skozi katero smo šli, še Kuštoco sem bil požgal; kar iz žepa sem potegnil škatljico žveplenk, prasnili ob hlače in sem poteknil v streho, da je še bolj gorelo, kot so Kompolje, ki so do tal pogorele. Menda me je sam Bog kaznoval, ker drugi dan sem bil pa ‚plžeran‘; ravno skozi kapo mi je šla kroglja in še malo las posmodila, da so me poslali potem v bolnišnico; ko je vojska minula, dali so nas vse domov.

Tako se mi je godilo pri vojakihi. Sedaj pa še hočem povedati, kako sem prišel v Štantkonopelj in nazaj. Da boste vedeli, kje je Štantkonopelj, moram vam povedati, da tam turški cesar cesaruje, in to je od nas strašno daleč. Druge jeseni potem, ko sem bil od vojakov prišel, nabral je Lazenski Tine fante za na ‚Hrovaško‘. Šel sem tudi jaz z njim z mnogo drugimi. Dobili smo potne liste in potem šli veseli na ‚Hrovaško‘ tesat v šume les. Zaslužili smo precej.

Spomladi smo se hoteli vrniti domov v Suho Krajino. Kar nas začne nekaj Pemcev nagovarjati, da bi šli na Turško v Štantkonopelj, kjer se dobi mnogo dela, ker Turek je prelen za delo.

Iz prva smo se obotavljali, kajti bali smo se Turkov; ko so nam pa le prigovarjali, ojunčili smo se in dali smo Pemcem ‚aro‘. Na sv. Marka dan, ko je v Podgorici procesija, ločimo se: eni gredo domov, drugi pa jo udarimo s Pemci proti Turškemu, upajoč, da si zaslužimo mnogo denarja.

Dokler smo hodili po ‚Hrovaškem‘, bili smo veseli; ali precej onkraj Save, ko so nas pričeli srečavati Turki v širokih hlačah in s kapico na glavi, jelo nam je upadati srcé, in najraje bi se bili vrnili domov, ali bal se je vsakateri od krdela, da bi ga Turki ne pohrustali. Tri tedne smo hodili do Štantkonoplja: to je grozno veliko mesto ob morju; prišli smo tje lačni, žejni in trudni, v žepu pa nič denarja. Delali bi bili radi, ali kaj, ko nam ni nihče dela dal; stradali smo, kot vrabci po zimi, bolje je bilo za pse, ki se klatijo po ulicah v Štantkonoplju. Jokal sem se tam, ali nič ni pomagalo. V tej sili sem hodil enkrat ob morju, pa sem si mislil: kaj, ko bi šel na ladijo, da bi se prepeljal v Trst ali Benetke? Toda denarja nisem imel nič, vožnja je pa draga. E, pravim sam pri sebi, živega me menda ne bodo v morje vrgli. In res, ko pridem do prve ladije, na kateri niso bili mornarji v širokih hlačah, grem po mostu gori; malo sem že slutil, da je našega cesarja, ker na zastavi je imela ravno takega ‚orla‘, kakor je namalan pri ‚opaltah‘. Tam me nekaj vpraša mornar, ki še srajce ni imel, česar pa nisem razumel; z ramama sem skomizgnil in sem dejal po domače: »Še enkrat mi povej, kar si rekel!« Oni pa ni razumel, kakor jaz preje njega ne: poklical je nekega gospoda in se z njim nekaj menil; potem pa tisti gospod vpraša: »bohin?« Aha, si mislim, sedaj se bodeva pa že pomenila, in brž se

mu odrežem: »Lajboh! — to se pravi po kranjsko ‚Ljubljana‘.«

»»Lajboh?«« se oni gospod začudi in potem pravi po kranjsko: »»v Ljubljano greste?««

»Jejhata gospod«, pravim mu jaz, »kaj znate tudi vi kranjsko? Sam Bog mi je vas poslal in pa moj patron sveti Anton, in že sedaj se obljubim, da bodem šel precej, ko domov pridem, na božjo pot na Reber.«

»»Znam««, pravi gospod, »»sedaj pa povejte, kaj bi radi.««

»I kako ste čudni! Domov bi šel rad.«

»Imate-li listek?««

»Imam in mu pokažem tisti ‚pos‘, ki sem ga bil dobil za na ‚Hrovaško‘.«

»»To ni nič««, pravi, »»s tem ne bode prišli nikamor. Vi se morate izkazati, da ste plačali voznino.««

»I, gospod, kako bi plačal, če nimam nič denarja!«

»»Nimate denarja, pa hočete domov priti? Ali ne veste, da stane vožnja najmanj 60 gld.?««

»I, gospod, jaz ne morem plačati, če nimam nič«, in potlej mu povem, kaj se mi je zgodilo.

»»To hode pa sitna reč. Jutri opoludne odjadramo, in dotlej se morate izkazati z voznim listkom, sicer bode morali iti z ladije.«« Potem gre proč od mene.

Kaj sem hotel! Mislil sem: če grem doli, ne bodem smel več nazaj in poginem med Turki v Štantkonoplju; ako pa ostanem na ladiji, Bog vé, kaj bode. Sklenil sem ostati na ladiji, bodi že, kar hoče. Sedem nekam med vrvi, da sem bil bolj s poti in presedel sem tam ves tisti dan in vso noč, ne da bi jedel ali pil. Drugega jutra so jeli dohajati potniki na krov; vsak je oddal svoj listek in tudi mene je potem eden za listek vprašal. A zopet nisem razumel

in sem skomizgnil z ramama. Nato gre k enemu izmed gospodov in me pride nekaj vprašat; zopet nisem razumel. Potniki me začno radovedno gledati, in vedno več mornarjev je okoli mene. Oni gospod, ki je znal kranjski, reče mi nato: »Pokažite vožni listek!«

»»I, gospod, jaz ga nimam««, mu pravim.

On potlej pové drugim, da nimam listka in kaj se mi je dogodilo, ter da nimam nič denarja. Kar me tam ena ‚krota‘ pokaže, menda je bil poveljnik ladije, velikemu mornarju, in ta stopi k meni ter me prime za roko. Jaz si pa brž mislim, gotovo me hoče tirati doli: ne boš me, ti že ne in kar vas je; in oklenem se z drugo roko droga, ki je tam stal po koncu. Ko mornar vidi, da me ne bode tako lahko spravil doli, pokliče še enega, in oba me začneta trgati od tistega droga. Nekaj časa sem se jima dobro upiral, a slednjič sta me pa vendar odtrgala. Videč, da bodem moral iti z ladije nazaj v Štantkonopelj, začel sem prositi tistega, ki sem mislil, da je poveljnik, ali ni se dal omečiti. Ko so potniki videli, da sem skoro jokal, začeli so mu prigovarjati in eni so ponujali poveljniku nekaj denarja, da bi se smel jaz voziti domov. Vsak je nekaj dal in česar je še nedostalo, doplačal je oni gospod, ki je kranjsko govoril, menda zato, ker sem se mu smilil kot rojak. Na to mi je še rekel: »Sedaj smo plačali za vas vožnjo do Trsta in lahko ste brez skrbi na ladiji; dobili bode jedi in pijače, kakor drugi, od Trsta bode pa že znali domov.«

»»Gospod«« rečem mu, »»Bog vam tisočkrat plačaj! Saj jaz bi vam tudi rad, pa denarja nimam, kakor ste videli. Vi ste me rešili iz Štantkonoplja, nikoli ne pozabim tega. Ko bodem šel na božjo pot na Koren — če se ni cerkev podrta —

prosil bodem tam vse svetnike, da bi vam našli tisti denar, kar ste ga zame dali, ali pa še več.«

Potlej so pa kmalu ladijo odvezali in šli smo na morje. Vi še ne veste, kaj je morje! Zagoriška luža se vam zdi velika. Jaz vam pa pravim: če bi naša luža vso Krajino potopila, pa bi še ne bilo morje. In globoko je morje tako, da bi jaz poprej izpil lužo, kakor prišel na dno morja. Sedaj si lahko mislite, da ta luža ni morje. Trinajst dni smo se vozili do Trsta; lejte! še sedaj imam zapisano na pasu. Vsak dan sem naredil po eno luknjico na pas, in ko smo prišli v Trst, bilo je trinajst luknjic. V Trstu je bilo treba iti z ladije. A jaz nisem šel rad, ker se mi je na ladiji dobro godilo. Jedli smo in pili, kolikor smo

hoteli. Še o ženitnini pri nas ne gostujejo tako. Dal sem še gospodu, ki je znal kranjsko, roko in potem sem jo mahnil domov v Suho Krajino, kjer sem do sedaj, kakor veste in znate vi, Zagoričani, med vami živel.«

Ko je Hopple svoj govor končal, nasmejale se je in zakrožil s hripavim glasom svojo najljubšo popevko, katero je, kakor je dejal (ne vem po kakšni pravici), sam zložil pri „Kuštoci“:

Jaz sem en star „soldat“,
Vince res pijem rad,
Voda me pa mrazi,
Kadar nič vinca ni.

Po tej duhoviti in krasni pesmici se Hopple umakne s sedeža, da naredi prostor Rogovilarju in prisede k drugim Zagoričanom.

(Dalje.)

KURENT.

(Po narodni pripovedki zložil A. H.)

(Dalje.)

II.

Daj Kurent popusti Dolenjce,
Hití s piščalko med Gorenjce;
Ves moker od vročine silne
In truden pride do gostilne.
Gre noter, da se okrepča,
Kar škrate gorenjski prikrevsa:
In drug je drugega vesel,
Brž se razgovor je unel.
Košar dá speči petelina,
In Kurent kliče polič vina.
Pa Kurent hoče ga spoznati,
Napije mu, se ž njim pobrati.

In glej, prevarani košar
Objavi Kurentu vso stvar . . .
Prikima Kurent mu molčé
In misli si: Že dobro, že!
Ko sta obrala petelina,
Popila več poličev vina,

Sedela že tri cele ure,
Košar zdaj spomni se na kure.
Še Kurentu roko poda
In kurnik svoj naprej pelja.
»Le čakaj, čakaj škrate moj,
Boš plesal, kakor bratec tvoj!«
To pravi Kurent in zapiše,
»Juhu!« vesel košar zavriše;
Zdrči z vozičkom sem do hiše,
Nazaj po trati jo ubriše,
Na desno, levo ga ravna,
Zdaj spet po cesti ž njim drdra.
To gleda velik mož krčmar,
In smili se mu škrate košar.
Pograbi kurnik in košarja:
»Kaj slušaš pisk tega sleparja?«
Pa glej, oj kdo bi smeh popisal
In zdaj krčmarja prav orisal:
Držeč za voz se v ples ravna,
In hopsa! hopsa! ž njim štoklja.

Selska slika.

(Spisal *Podgoričan.*)

(Dalje.)

Tu začne pa Rogovilar svoje dogodbe pripovedovati.

»Hencajte! no, kako je Hople dobro povedal. Mislil sem, da ta spak še drugje ni bil, kakor v Zagorici in pa pri fari, k večjemu, če je katerikrat zašel na Javhe ali na Koren, kadar je iskal izgubljenega kozla ali pobeglo kozo. Vém, da mu vi, zagoriški možje, ki še nikdar niste bili onkraj Suhe Krajine, vse verjamete, akoravno je vse laž, kar je Hople govoril. Jaz mu ne verjamem; sedemkrat se zakolnem in modras naj me „pana“, če ni vse, kar je Hople tako lepo zložil, kosmata laž. Da pa bode vedeli, zakaj je to laž, razložim vam jaz vse.«

»»Ti gréa rogovilasta, kaj bodeš rogovilil!«« zadere se nad njim Hople. »»Ali ti bodeš rekel, da jaz lažem, ti, ki si bil zaprt zaradi obrekovanja in krive prisegel?««

Rogovilar nagubanči čelo, oči se mu zablistajo, vstane in kakor strela zagromi nad ubogim Hopletom: »Ka-aj? ti-i? ki nisi vreden, da bi te zelenec požrl, ti, ki si Jožmanovega mačka odril, ti, ki te je že škrat potipal, ti, ki si večkrat po noči na Kleku kakor doma na postelji, ti praviš, da sem bil jaz zaprt in krivo prisegel?«

Rogovilarju bi ne bilo zmanjkalo še besedij in Hople bi bil rad odgovarjal, ali sedaj vstane Kepec, prihodnji župan zagoriški, in pravi: »»Ljubi možje Zagoriški! Glejte, solnce bo zašlo kmalu za Špičnik, ali ta dva, Hople in Rogovilar, prepirata se še vedno. Zakaj ne bi raje Rogovilar pravil lepe svoje povesti? Jaz pravim, da tako se prepirati ni prav.

Kaj bodo ljudje rekli, ako zvedó, da se taki možje prepirajo, kakor sta Hople in Rogovilar! Zato ne žalita več našega imena!««

Vsi Zagoričani so se spogledali, prikimali ter dejali: »Tako je, Kepec!«

Hople se pomiri, ko sliši to zapoved, in se pomakne med zadnje poslušalce. Rogovilar pa pripoveduje: »Še enkrat pravim, da ni res, kar je Hople govoril in sicer zato ne: Jaz sem bil že onkraj Štangamonge, ki je skoraj na koncu sveta, pa jaz nisem nikjer videl Štantkonoplja, torej jaz pravim, da še Štantkonoplja na svetu ni, in si je to ime Hople najbrž sam lepo izmislil, ali pa kdo drugi. Jaz pa tudi ne verjamem, da je Hople z „Radeckitom“ po gostilnah in kavarnah hodil, in to zato ne: Radecki je bil že prej umrl, kakor je bil Hople vojak, in potlej se tudi tak, kakor je bil Radecki, ne méni s takim prostakom, kot je bil Hople.««

»Kdo ti je pa to vse tako lepo razložil in povedal?« vpraša ga Škrlj.

»»Kdo mi je to povedal? I mu, tisti, ki je izkušen in ki kaj več vé, kakor ti, in sicer Kosmov Francelj, ki je bil pri vojakihi za višjega, in ki čita take knjige, kakoršnih še mi ne znamo v roki prav obrniti, v katerih je pa vse zapisano, kar se je že zgodilo na svetu.««

Ko sliši Hople, da se vse njegove domišljije tako brezsrčno in neusmiljeno pobijajo, razjeda mu drob sveta jeza, grize se v ustnici, oči mu nemirno plavajo v solzah, in najraje bi bil Rogovilarja raztrgal na tisoč koscev; ali hotel je rešiti čast soseske in ne se prepirati. Zato je mogel Rogovilar pripovedovati. »»Drugo

leto potem, ko so Hopleta k vojakom vzeli, bila je pri nas, kakor še pomnite, jako slaba letina; kar ni spomladi vzela slana, pojedel je po letu črv, in tako nam je pretila lakota. Lačen sem bil pa silno nerad; kaj naj bi storil, da se odtegnem od doma in dobim drugodi kruha? Krajino zapustiti je bilo težavno, ker nisem še nikoder bil, tedaj nisem vedel, kaj drugi ljudje jedó in pijó, a doma ostati mi ni kazalo. Takrat sem bil pa še dečko, kot je malo takih. Lepo visoko vzrastel, širokih prsij ter krepkih rôk in nôg. No, saj to smem povedati, da so me vsi radi imeli, ker ga v celi fari ni bilo meni para. Kadar sem šel v nedeljo pred mašo v cerkev, gledali so vsi name, in veliko jih je tudi oči name metalo, saj veste kdo. Jaz sem pa stal, kakor da bi nobene ne poznal, med drugimi fanti, ki so imeli na-me veliko piko. A kaj! jaz se vseh fantov nisem bal, in ako so me kdaj kje čakali, ter sem prišel med nje, zavpil sem le: „Alo! le skupaj, če je vas kaj!“ na kar so se razpršili na vse vetrove, da še potem domu niso znali.«

Na to Rogovilarjevo samolastno pohvalo bi bil Hople kaj rad s pikrimi besedami odgovoril, videlo se mu je, kako težko se je premagoval, zviljal se je na sedežu, kakor da bi sedel na žerjavici, jezik mu je pa migal, kakor gadu, predno ugrizne. Toda bal se je, da bi ga ne grajali.

Da pa res ni bil Rogovilar tak korenjak, kakoršnega se je narisal, kaže že ime „Rogovilar“, katero mu je ljudstvo dalo. Bil je visok, na dolgih, tankih nogah, kratkega života, ki mu je silil v grbo, dolgega vratú, na katerem je čepela drobna glava z velikimi ušesi in zakrivljenim nosom; suh je bil tako, kakor da bi same zelence in kobilice jedel.

Pa poslušajmo ga dalje! »»Ker ni kazalo drugače, šel sem na Ribniško in tam si nakupil: rešet, rajt, obodov, viter, žlic, kuhalnic in s to »süho robo« sem jo mahnil proti Krki in naprej: kamor me bodo noge zanesle, mislil sem si; živel že bodem, saj drugega ne potrebujem. V Zagradcu sem prodal prvo rešeto, in potem mi je šla kupčija od rôk, kakor pravemu Ribničanu, in če me je kdo kaj vprašal, odrezal sem se mu po ribniško; ako sem videl, da imajo pri hiši rešeto raztrgano, dejal sem: »Mati, dajte mi ‚lamboro mlajka‘, pa bom vam rešeto naplel.« Ako je bila pa ‚rajta‘ raztrgana, dejal sem: »Daste ‚lamboro mlajka‘, da vam bom ‚rajto nabrenčil‘?« In mleka sem povžil več na dan, kakor vsi Zagoričani. Tudi pel sem kakor pravi Ribničan tisto staro pesem rešetarjev:

Lamboro mlajka si zgovarja,
V torbo krüha, v aržet dnarja.
Ko robo vso proda,
Naj dnarja ne blaga.

Ali pa tisto novo, katero nas je slatenski Donat naučil:

Od Rajbence do Rakitnice
Naj družga, kakor lajščevje.
Smo lajščevje brali,
Reščeta zaplêli itd.

Ako me je kdo vprašal: »Ti, kako ti je pa ime?« odrezal sem se mu: »Sv. Urban je moj patron zato, ker nas je sv. Urban süho robo delati učil.« Ker sem znal ljudi tako ‚plahitati‘, mislil je vsak, da sem pravi, pravcati Ribničan. Med Slovenci sem dobro izhajal, sem se vsaj ž njimi lahko pomenil, ali ko sem pa prišel med Mažarje, tam je bilo drugače. Razumeli se nismo; jaz sem govoril po domače, oni pa po svoje. Ko sem videl, da ni drugače, pričel sem kazati na prste, koliko ta ali ona reč stane, in potem smo se pa že dogovorili, in tudi mažarski sem kmalu znal

kakor pravi Mažarji. Kadar sem mešetaril, pa sem dejal: »Bassama teremtete embernek.««

»Jej, jej! Kaj se pa pravi to?« vpraša stara Kreveljca. »Ako še eno besedo izpregovoriš, pa si jezik odgrizneš.«

»»To se pravi po naše«« modruje Rogovilar: »»vse vrage, kar jih je na zemlji, pod zemljo in drugodi, naj strela raznese in večni ogenj naj jih upepeli! To je grozno velika in dolga kletev, in jaz bi imel strašno velik greh, ako se bi kdo od mene to naučil.««

Pa Matijčkov paglavec, ki je imel posebno bistro glavico, hotel se je ponesti, da tudi on zna mažarski kleti; zadere se: »Bassama teremtete« — — — embernek pa ni mogel izreči, ker je malo nerodnejše.

O, kako je Rogovilar vzrožil! Dva koraka — in že je imel fantova ušesa

v pestéh. A ko dečko vidi, da ni šala, zadere se še bolj nego preje, kakor bi ga hotel Rogovilar na meh odreti. Zato ga izpusti in mu samo še zažuga, ako še enkrat tako reče, ga bode volkodlak požrl.

»Že mesec dnij sem tako po kupčiji potoval ter sem bil skoro vso robo prodal, le nekaj rešet in kuhalic sem prinesel v Štangamongo, kjer je bil ravno semenj. To vam je bila kupčija. Za rešeta in kuhalice so se ljudje kar topli in ako bi bili vsi Ribničani svojo robo na semenj prinesli, vsem bi je bilo zmanjkalo, tako dobra kupčija je bila.

Dva dni sem ostal v Štangamongi ter sem skoro vse izkupilo zapravil. Sam Bog vedi, če se mi je bilo v glavi zmesalo ali sem bil toliko pijan, da nisem vedel kam domov in sem šel mesto proti Kranjskemu v Mažarje.«« (Dalje.)

KURENT.

(Po narodni pripovedki zložil A. H.)

(Konec.)

IV.

umeno solnce vsak dan vzhaja,
Zahaja zopet za goré;
Umira zemlja, se premlaja,
In leta bliskoma bežé,
In rod za rodom hitro gine,
Ponavlja se prekop grobov,
In Kurenta veselje mine,
Nič ni mu všeč kaj zarod nov.
Ni več ni enega vrstnika.
Ki ž njim je šale, burke bril,
Zdaj vsak nad njim se že spodtika,
Ko prej je v obče čislan bil.
Zdaj če zapišče iz kотиča,
Kaj meniš, da se ga bojé?
Poprej se Kurent naveliča,
Tako zdaj ples jim zlahka gré.
Premišlja Kurent si v samoti,
Kesa v globini se srca;

»Pač volil takrat sem v slepoti
Te tri reči si od Boga,
V nebesa grem in Petru rečem,
Naj živega pusti me v raj,
Če ne, naj smrt konča me z mečem:
Na svet ne maram več nazaj!«
To sklene. Gre in gre . . . že trka
Na rajska vrata prav glasno;
In čuje Peter, ključ zazdrka,
In zdajci se odpre nebó.
Glej, svit bliščobe ga omami,
Pozabi Kurent, kaj bi rad;
In predno se še dobro vzdrami,
Ga stehta Mihael nakrat.
»Le hodi, Kurent dragi, hodi,
Zdaj nisi zrel še za nebó;
Od zdaj naprej bolj priden hodi,
Zdaj šal in burk si poln samó!«

slednjo čast. Dasi sta žalovala po mrtvi materi, vendar sta se tudi srčno veselila, da sta še enkrat videla mater, o kateri sta vedno mislila, da že davno

počiva na tujem v hladni zemlji. Tolažljiva jima je bila misel, da je srečno umrla in da se kdaj srečno snidejo nad zvezdami.

Selska slika.

(Spisal *Podgoričan.*)

(Dalje.)

Poldrugi dan sem tako potoval, kakor kak nevedi-kam, pa me ustavi na cesti „žandar“; razumeti se nisva mogla. Kar me začne „krota“ nekaj sukati, kakor da bi me hotel v zapor peljati, pa sem si mislil: ti me že ne boš, ti pošast pošastna, in sem hotel v nasprotno stran kreniti; ali kakor da bi bil v sršenovo gnezdo dregnil, tako je renčal in pihal ter tisti kolec s pipcem na koncu, pred katerim imam pa jaz velik strah, z rame vzel in meni na prsi nastavil. Ho, ho! pa raje gremo, mislil sem si, in obrnil sem jo v tisto stran, kamor je on hotel. Čez kake dve uri prideva v vás in tam me denejo spat v temno beznico; a mislil sem si: bode že, ako bode zastonj. Prespal sem dobro tisto noč, zjutraj so mi pa dali še zajutrek in ko sem vprašal za račun, odmigali so, da nič. Dobro, mislil sem si, pa prihranim, in potisnil sem tiste krajevarčke, kar sem bil odmenil za posteljo, v žep, češ, bo za prihodnjo noč; pa vrag si ga vedi, skozi do doma sem spal, jedel in pil zastonj, akoprav sem bil denaren; ko sem bil pa s suho robo obložen, dobil sem pa le težko prenočišče. Naložé me celó na voz, k meni prisede še „žandar“, da bi mi delal kratek čas in tako zdrčimo iz vasi. Kam, — takrat nisem vedel. Skrbelo me je,

ali me bodo peljali v pravi kraj, saj še jaz nisem vedel kam domov, kako li oni, ki me ne poznajo? Pa ti šmentje menda razumevajo tiste čečkarije, katerih se učé sedaj naši otroci; komaj sem jim pokazal tisti papir, ki mi ga je bil dal župan, precej so vedeli, kje sem doma. En teden sem brezplačno spal, jedel in se vozil do Lašič in vso pot sem za tiste gospode molil, ki so me tako radi imeli, da so vse za-me plačali; najbrž zato, ker so vedeli, kakšno dobroto sem storil, ko sem Mažarjem suho robo prodajal.

V Lašičah sem dejal gospodom: Sedaj pa že vem sam domov. Pa kako so zarežali nad menoj! »Ne bo nič«, so rekli, »ti bi nazaj pobegnil; „žandar“ bo šel s teboj do župana, ta pa naj te potakne, kamor hoče, on naj ima na vesti, ako se s teboj kaj zgodi.«

Tako sem prišel domov s kupčije. Vsa vás me je prišla sprejet k županu, ker me toliko časa niso videli; jaz sem bil pa neizrekljivo vesel, da sem bil zopet enkrat v svojem domačem kraju, kjer poznam vse, mlado in staro. Od tistihmal ni bilo več tako slabe letine in živel sem lahko doma, ni bilo treba iti po svetu s trebuhom za kruhom.«

Solnce je bilo že zatonilo, ko je Rogovilar končal svojo pripoved. Tihi mrak je legal na zemljo in lahne meglice so se vzdigovale v zrak. Vse se je spravljalo k počitku.

Zagoriški možje so imeli pred razhodom izreči še važno razsodbo, namreč: Kateri je več doživel na svetu, Hople ali Rogovilar, razsoditi na podlagi njihovih pripovedij.

Težka naloga: tem težavnejša, ker so Zagoričani razcepljeni na dva, povsem nasprotujoča si tabora, a Rogovilar je iz močnejšega tabora zagoriških velikašev ali „gruntarjev“, in Hople iz tabora demokratov ali „kajžarjev“.

Vstane Kepec, iz tabora kočarjev, nazivan župan zagoriški, in pravi: »Slišali smo vse, kar sta ta dva naša moža, Hople in Rogovilar, na svetu dobrega in hudega doživela; sedaj ne gre več

za to, kaj sta doživela, ampak kateri je več doživel na svetu. Vsakdo je dobro slišal, saj smo imeli odprte oči, usta in ušesa, in mislim, da je vsakdo po svoji previdnosti razsodil; zato vprašam jaz zbrane zagoriške može: Kateri je več na svetu doživel, Hople ali Rogovilar?»

Vsi „gruntarji“ so rekli: »Rogovilar«, a kočarji so zakričali: »Hople!« Tudi sam Kepec se je odločil za Hopleta.

Svojeglavno so vsak svojo trdili in slednjič so si jeli dajati priimke. Kočarji so dejali posestnikom: »brusi«, a oni njim: »lačni komarji!« in tako je šlo vse vprek, nič se ni dalo pogovoriti.

Razsodba je ostala nerešena do današnjega dne. Vsakdo trdi svojo: kočarji so prepričani, da je Hople več doživel, a gruntarji so uverjeni, da je Rogovilar.

Kdaj bode pač končana ta pravda?

(Konec.)

Rimske elegije.¹⁾

II.

V Rimu, 31. marca 1889.

Ferreus est heu, heu, quisquis in urbe manet.
Albius Tibullus. II. 3.

Saj ne sovražim te, svet, saj ljub si mojemu srcu.
Vendar me tiho tu sèm vabi na grobje temno. —
Ljubil ognjeno je rod, s solzami svoj rod Jeremija,
Žarna ljubezen mu ni v meglo zavila duhá.
Gledal je divjo propast, izvoljeno gledal je ljudstvo,
Da od svetišča srcé, v zemljo obrača pogled.
Zubelj je zgrabil goreč, oko mu je ježno vsplamtelo,
Svetil je v strašno temò, rodu odkrival obraz . . .
Mene ni zvalo nebó, poslanstva ne znam Jeremije,
Torej iz Rome tu sem bridko me vabi srcé.
Sédam na grob kakor tica, ki toži po lepi pomladi,
Nisem kot tica, ki v noč zglaša pogube polèt.

¹⁾ . . . Si trionfa dell' occupazione di Roma non tanto perchè così compivasi la vantata unità d' Italia, come già faceasi ripetere dagli sciocchi e dagli ipocriti, ma specialmente perchè così si diveniva padroni di erigere il soglio di Satana; ove è da secoli stabilito il contro del Regno di Gesu Cristo. La rivoluzione vuole scristianizzare la società ed il mondo . . . La verità intorno alla questione Romana per B. O. S. (Prato 1889, pag. 12.)

To potrjuje slavlje Jordana Bruna. Odbornik Bovio je tedaj govoril pred spomenikom: „Reca dolore al papato meno il 20 Settembre che il 9 giugno . . . Allora l' Italia entrò in Roma, termine del suo cammino, oggi Roma inaugura la religione del pensiero, principio d' un'altra età“ (Cf. ibid. pag. 75.)

zločincu, ki je o Lucijini smrti izginil kakor megla . . .«

»»Lucija? Ali veste, da ji je bilo Lucija ime?«« ustavim ga.

»Da, tako je vsaj pisano na njenem nagrobnem spomeniku, pod katerim počiva Demetrijeva hči. Z istega spomenika mi je znano tudi ime Lazinskega. — Ako vas stvar zanima, oglejte si njen grob; najdete ga lahko doli na pokopališču pod gradom. Vreden je, da si ga ogledate, že zaradi krasnega in dragocenega spomenika.«

Dolgo v noč sva tisti večer govorila z Resnikom o Demetriju in njegovi hčerki. Pravil sem mu tudi jaz, kako sem prišel v stolp in našel Demetrija; da sem pa videl Lucijino podobo, in da me je bil Demetrij k sebi povabil, zamolčal sem; dozdevalo se mi je, da bodem izvedel od Demetrija skrivnosti; ali mu bode ljubo, ako zvedó to tudi drugi? Kdo ve to?

Zaspati nisem dolgo mogel. Lucija mi ni šla iz spomina. Nisem se čudil Demetriju, da je tako strastno ljubil svojo hčer: morebiti mu je bila edinka, morebiti mu je bila vsa tukajšnja sreča. Tako bi se dala umevati Demetrijeva žalost: edino hčerko, tako krasno hčerko — izgubiti ravno, ko se iz krasnega popka razvija še krasnejša cvetka, in to

izgubo preživeti dvakrat, trikrat, čutiti jo do sive starosti! Da, grozno! Kdo ne bi žaloval!

Proti jutru zaspim; ali tudi v sanjah vidim Lucijo. Na majhni ljubki tratici brhko skače okoli in bere cvetke. Bučelice in metuljčki sedajo ji brez strahu na nastavljeno roko in s svojim srebrnozvonkim glasom vabi drobne ptičice k sebi. Utrujena séde v trato in zaspi. Tu se priplazi ostudna kača proti njej; zakričati hočem in svariti ubogo deklico — in se vzbudim. Solnce ravno vzhaja.

Prva pot mi je na pokopališče; že pri vratih ugledam sredi smrtne njive velik, lep spomenik, visoko piramido, rezano iz dragocenega belega mramorja; stoji med tremi s travo zarastenimi gomilami, čez katere se razpenja žalostno-temna cipresa. V kamen urezane so besede: Dora Udovič, Kazimir Lazinski, Lucija Udovič.

Dolgo sem stal poleg gomile. Kaj sem takrat mislil, kaj sem čutil — sam Bog vé to! Spominjam pa se, da se mi je v srce smilila uboga deklica, ki je morala tako mlada, tako zgodaj v zemljo. Katera skrivnostna nesreča je vendar uničila to nedolžno bitje, to nedolžno življenje? Pokleknil sem na mrzlo zemljo poleg žalostne ciprese in molil — za njo, za Lucijo. (Dalje.)

Selska slika.

(Spisal *Podgoričan.*)

(Konec.)

 Ker so mi menda nekateri Zago-ričani zamerili, da sem pisal o njih vasi v tem listu, pustim jih sedaj v miru in grem raje k Podgoričanom. Gotovo mi bodo ti hvaléž-

nejši, ko bodem ob kratkem pokazal svetu, kaj in kje je Podgorica in kakšni so Podgoričani.

Podgorica je malo selo v Suhi Kra-jini in leži sredi ravnega in rodovitnega

polja. Le na vzhodni strani se končujejo podgoriški vrti v loge in gozde, ki se naslanjajo na nizek grič, kateri je pašnik za podgoriško živino. Selo šteje malo čez dvajset hiš, ki so razun dveh vse zidane in stojé v vrsti ob cesti, katera vodi skozi vas. Podgorica je prav prijazno selo. Hiše so čedne, drugih gospodarskih poslopij pa ni videti, ker so vsa skrita v gostem sadnem drevju.

Kakor v vsakem slovenskem selu, tako se tudi v Podgorici šopiri mogočna »vaška« lipa. Pod njo imajo možje, kateri ne hodijo v krčme, ob nedeljah popoldne svoje shode, pri katerih po neki zastareli navadi govoré razne reči o ne-navzočih, zraven pa pušijo tobak. Po noči si prisvajajo tam svoje mesto mladeniči, ob delavnikih po dnevu pa uganja tam mladi vaški zarod svoje burke in šale.

Toda luže, na katero so Zagoričani tako ponosni, Podgoričani nimajo; vendar tega ne smemo pripisovati lenobi in nemarnosti Podgoričanov, ampak čudni naravi zemlje, ki je kakor rešeto, da ne drži vode. Zato Podgoričani tudi nikdar ne trpé zaradi povodnji, naj še tako lije dež.

Podgoričani so še sedaj pobožni, kakor so bili njih pradedje, ki so v čast Marije postavili mično cerkvico sredi zelenega loga. Po tihem povedano, Zagoričani nimajo lastne cerkve, ako tudi jih je štirikrat toliko kot Podgoričanov.

Kako so barvane hiše, s čim so krite, kako so obrnene in drugih podrobnostij ne bom opisoval, pa tudi ne svetnikov, katere Podgoričani posebno radi časté, razun če imenujem sv. Elijo, katerega prosijo, da bi jih varoval bliska in groma, in pa sv. Florijana, kateremu na čast molijo trikrat na dan: »Še en

očenaš čast sv. Freljanu, da bi nas varoval večnega in časnega ognja.«

Slavnih mož se v Podgorici ni veliko porodilo. Izmed sedaj živečih sta pa najslavnejša in najznanejša širom domačega kraja Špuntek, ki je »bankir« vseh dobropoljskih košarjev in košaric, ter Tilh, sloveč podobar Suhe Krajine. Slavni umetnik izdeluje »Boga na križu« in pa »Mater božjo« z detetom v naročju. Povem naj le toliko, da mu ta obrt ne nese obilo, morebiti še toliko ne, da bi si mogel ž njo priskrbeti nesoljenega krompirja. Žalostna osoda umetelnosti!

Ako se tudi ni v Podgorici še nič zgodovinsko ali kulturno važnega zgodilo, vendar so živele tu pred nedavnim časom osebe, katerih se sedanji rod v dolgih zimskih večerih kaj rad spominja.

Bilo je po zimi. Podgoričani so se sešli zvečer pri Brnjaču, kjer so navadno dalje časa svetili. Žene in dekleta so posedle s kolovrati okrog mize, drugi so pa že našli vsak svoj prostorček. Starci so seveda imeli svoje sedeže okoli peči, da jim je ogrevala mrzlo kri.

Kdor še ni dolgega zimskega večera vasoval med priprostimi našimi kmeti, ta ne vé, kako mikavno je tako vsovanje. Tu sliši človek najrazličnejše pogovore o letini, o kupčiji, o najnovejših novicah; pripovedujejo si pravljice in pripovedke, stari možje pa kaj radi povedó, kako je bilo »njega« dni, ko so bili še sami mladeniči. Spominjajo se često svojih umrlih tovarišev, hočejo jih povelečati in ohraniti v spominu potomcev.

Tudi nocoj so dalje časa ugibali o bodoči letini, bode-li ozimina pozebla ali ostala, bode-li dolgo obležal sneg, ali pa kmalu skopnel; tudi o svinjski kupčiji, katera v tem času posebno cvete, bilo je mnogo govorjenja. Ko so se bili že

o vseh teh rečeh pomenili, pričel je stari Hrenček pripovedovati pravljice o zakletih gradovih, začaranih kraljičinah, o čarovnicah, o roparjih itd.; počasi se je obrnilo pripovedovanje na mlada leta, kaki junaki so bili takrat on in njega tovariši: rajni Miklavž Oprta, Urh Bojazen, Boštek Potlačen in drugi.

Nekateri radovedneži so začeli prositi Hrenčka, naj jim kaj o njih pové, ker je znal prav lepo pripovedovati. Bojim se, da jaz na pol tako lepo ne bom povedal, kakor je Hrenček, vendar bom zapisal, da se ohrani spomin starih Podgoričanov.

Stari Hrenček se je odhrkal in odkašljaj, potem je pa začel blizu tako-le: »Miklavž Oprta je bil porojen še v zadnjih letih minolega stoletja in je bil po poštenih kmetovski navadi še isti dan krščen. Pri sv. krstu so mu dali ime velikega svetnika sv. Miklavža. Iz njegovih mladostnih let se ne morem več mnogo spominjati. Več pa vem iz njegovih nerodnih let. Lep ni bil: srednje postave, čokat in debelih udov; na močnem vratu je nosil debelo glavo s podolgastim obrazom, krepkim nosom, širokimi usti in velikimi ušesi. Lase je imel razčesane po čelu, kakor »namalan« dež, pogled oster in hud. Fantoval je večjidel sam, a radi neprijetne vnianjosti ni imel sreče in je kmalu opustil ta posel. Z očetom sta se slabo razumela. Oče mu je ležal na smrtni postelji. Streči mu ni imel nikdo, kakor malopridni sin njegov. Zaželi si vina. »Miklavž, daj mi malo vina!« — »Oče, plahta, plahta!« seže mu skopi sin v besedo. Stari vzdihne: »Oh, kako sem žejen! Daj mi malo vina!« — »Oče, plahta, plahta v dve gubi!« odreže se mu nehvaležni sin. Umrl mu je oče žejen, morda tudi lačen, pustivši vse svojemu nehvaležnemu sinu, za katerega je živel in trpel.

Ko je po očetu dobil posestvo, oženil se je nekje tam »čez« in je priženil s hudo ženo tudi nekoliko dote. Ali sedaj so se pričeli za Miklavža Oprto pasji dnevi. Moral je plesati, kakor je hotela žena. A kmalu mu smrt pobere ženo. Za njo ni tugoval, ni pretakal solz, marveč še vesel je bil. Ko smo mu ženo zagreblji v črno prst, ni mogel več brzdati veselja, ampak je vzkliknil: »Bog, saj se boš kesal, ker si jo k sebi vzel, jaz sem se tudi!« Vsi smo se smejali in še župnik so se nasmehnil. potem ga pokarali. Ljudje so mnogo govorili, da še ne pomnijo pogreba brez joka. Na sedmini je Miklavž Oprta pil in se veselil bolj kakor na svatovščini; še toliko se je bil spozabil, da je veselo zaukal.

Mi smo ga večkrat silili: Miklavž, oženi se! ali vselej je bil grozno hud. Za svoja dva otroka je dobil pestunjo, katera je bila h krati dekla in kuharica. Odslej je gospodaril in gospodinjl sam. Ker je imel mnogo posestva, moral je delavce najemati; pa dajal je delavcem slabo hrano in majhno plačilo. Zato jih kmalu ni mogel več dobiti k hiši.

Mine nekaj let. Miklavž Oprta se je bil zelo postaral. Obblečen je bil vedno enako, poleti in po zimi, v petek in svetek. Škornji na kveder, oguljene jirhaste hlače, rujav kožuh — po zimi na lice, poletu na robe, in polhovka na glavi: to je bila vsa njegova oprava. Sin in hči sta mu pomagala pri delu; ali malo delavcev na velikem posestvu ne more biti delu kos, zato je Miklavž Oprta često delal hlapčevska dela tudi v nedeljo. Slednjič se je vendar poboljšal.

Bilo je v saboto pred angeljsko nedeljo. Pri Miklavžu Oprti so méli proso blizu do polnoči. Ko se menci razidó, gre Miklavž s svojim sinom Francetom v skedenj, sam pa prične vejati proso,

ne meneč se za to, da je že nedelja. Dva mladeniča slišita, da Miklavž Oprta proso veja in skleneta ga nekoliko postrašiti. Gresta v Zalogaričin hlev, kjer so imeli koze, in izbereta velikega črnega kozla. Primeta ga ter neseta pred Miklavžev skedenj. Dvorišče je bilo nastlano z novim suhim listjem in zato jima je šumelo in pokalo pod nogama. Miklavž sliši šum ter se zelo prestraši: lasje mu vstajajo, mraz mu preletuje ude, neha vejati. Ko pa poneha šum, veja zopet dalje. Mladeniča prineseta kozla prav pred skedenjska vrata. Ko Miklavž zopet vrže proso, zavihtita kozla in — višk! porineta ga v skedenj. Miklavž, meneč, da je sam peklenški kralj skočil predenj, zavpije obupno: »O sveto sladko ime Jezus! Nikoli več ne bodem v nedeljo delal!« Odpade mu vevnica, obledi in se nasloni na leseno steno. Kozel-bradač ga nekoliko časa s svetlim očesom pogleduje, potem pa zbeži skozi vrata. Mladeniča ga primeta ter ga neseta zopet nazaj. Ko se Miklavž zopet osrči, pokliče sina, kateri mu mora obljubiti, da ne bode opravljal nikdar več nobenega dela v nedeljo. Na to odideta oba spat.

Miklavž Oprta se je sedaj popolnoma preobrnil: klel ni, ob nedeljah in praznikih ni delal in rad je hodil v cerkev. Ljudem se je čudno zdelo, od kod tako nagla izpremema. Miklavž sam je o dogodku na angeljsko nedeljo molčal, mladeniča se pa tudi nista upala povedati, ker sta se bala svojih starišev in pa Miklavža. Po zimi sta šla na 'Hrovaško'.

Druge spomladi se je začela med ljudstvom raznašati govorica o kozlu-hudiču, o angeljski nedelji in Miklavžu Oprti. Ljudje so se smejali in norčevali iz Miklavža, a on je bil vendar uverjen, da je bil prišel sam peklenšček predenj.

Miklavž je sedaj omožil hčer ter oženil sina in tako je imel mnogo manj skrbi in dela. Za kót si je izgovoril sobico, kos njive in senožet. Precej, ko je prišla sinaha k hiši, preselil se je. Kuhal, postiljal, pometal in njivo je obdeloval sam, zraven pa kolaril in sodaril. Vi ne veste, kako je kuhal; jaz sem ga včasih videl. V kožuhi in s polhovko na glavi je sedel na ognjišču in oprt na burklje je strmел v plamen in lonec, kadar se je kuhalo kaj boljšega; pri kuhi navadnih jedij je pa sedel na večnem pragu ter je poslušal, kdaj bode začelo v peči kipeti. Ko se mu je zdelo kuhano, vzel je burklje ter jih nesel v peč in počasi je prinesel lonec iz peči; na to je segel po kuhalnico, potisnil jo je do dna v lonec, potegnil ven ter glasno obliznil. Ako je bila jed kuhana, vzel je skledo, stresel jed vanjo ter zabelil. Ko se mu je dovolj shladila, vzel je skledo in žlico, šel na večni prag, dël skledo na kolena in je počasi nosil jed v usta.

Na starost je bil Miklavž Oprta strah in trepet našim otrokom. Imenovali so ga »otročji strah« ali pa »beštja«, katero besedo je rabil v jezi mesto kletvine. Ako je kdo izmed kope igrajočih se otrok vzkliknil: »Otroci, bežimo, beštja gre!« razpršili so se vsi ter poskrili za hišne ogle ter poredno klicali starca, ki jim je s palico žugal.

Naredil si je bil tudi lep sodček za vino, ali vina iz njega ni pil, ker ga je bolezen prej položila na smrtno posteljo. Tudi pri njegovem pogrebu se je potočilo malo solz. Jokala je samo hči, pa baje le radi lepšega.

Toliko še pomnim o rajnem Miklavžu! — dejal je Hrenček ter pljunil obilno slino na tla.

»Boter, kako se je pa Urh Bojazen ženil?« vpraša ga Peharjev Donat.

»Ojte, ojte, kako ste pa radovedni«, pravi Hrenček, »tako, kot drugi!«

»Ni res ne, ni se ne tako, kot drugi; povejte no še to, boter!« prosilo je več vasovalcev.

Hrenčku se je dobro zdelo, da ga sosede in sosedje tako radi poslušajo in pričel je pripovedovati: »Urh Bojazen je bil nekaj let starejši od mene; ne bodem pripovedoval, kakšen je bil v mladosti, ampak povedal bodem samo, kako se je hotel drugič oženiti. Že pet križev je imel na hrbtu, ko mu je žena umrla. Na glavi so mu siveli lasje, lica so mu upadala in hrbet je lezel v gubo. Otroci so bili že veliki, ta-le njegov sin, saj ga ni tukaj, ki sedaj gospodari, mislil se je na dom ženiti. Pa težko bi bilo takrat kaj. Stari Urh je bil menda obnorel. Ženiti se je hotel. Pod pečjo je živelo neko staro samsko babišče in po vsej sili jo je hotel imeti za ženo. Seveda ona bi ga bila rada vzela, čeprav je bil že star, ker bi jej ne bilo treba stradati. Sin, ki je imel najlepša mladeniška leta zdavnej za seboj, prosil ga je, naj mu izroči gospodarstvo. A starec Urh se ni dal omehčati, češ, da se mora oženiti. »Če se pa morate«, reče sin, »pa se dajte; vzemite tisto preklicano babnico, in vaši otroci gremo vsi proč od hiše v službo.« Urh se za to ni zmenil.

Za ženitev je trebalo dovoljenja od župana in župnika. Ali župan, rajni Ogorek, in župnik, gospod Gašper, sta izprevidela, da bode ženitev zanj in za otroke nesreča. Kakor mi je Urh sam pozneje večkrat pravil, začel je najprvo zahajati k županu ter je tako po ovinkih hotel priti do namena. Videl je, da pri županu ni dosti upati. Napoti se torej k župniku. Napravi se praznično in premišljuje, kaj bode govoril. Kmalu je v župni hiši. Na vrata rahlo potrka in

ko se gospod župnik oglasijo, skobaca se nerodno v sobo. Župnik so sedeli na stolu in brali iz knjige. Urh se ni upal od vrat in tudi ni znal nagovoriti. Zato ga župnik vprašajo: »Kaj bi radi?« — »Ženil bi se rad, dovoljenja prosim.« — »Kdo pa ste?« — »Urh Bojazen iz Podgorice.« — Župnik ga ostro pogledajo in rekó: »Kaj pravite?« — »Dovoljenja prosim za ženitev.« — »Kaj, ženiti se hočete? Ne vidite, da ste že z eno nogo v grobu? Molek v roko, molek, zlezite v zapeček in molite rožni venec, da vam Bog dá pravo pamet!« — Ko Urh vidi, da ne more nič opravi, da je župnik trd kot gabrova grča, obrne se ter gre hudujoč se skozi vrata.

Drugi dan je šel k Ogorku ter tam prav milo prosil dovoljenja, skoro jokal se je. A ni ga dobil, moral je ostati vdovec ter izročiti sinu gospodarstvo.

Dovolj bo za nocoj, jaz ne pripovedujem več!« reče odločno Hrenček.

Ker še ni bil čas, da bi šli spat, jel je stari Komar pripovedovati o Boštku Potlačenu, ki je bil tudi Podgoričan.

»Boštek Potlačen je bil v naši vasi kmet, pozneje pa mešetar in živinski gonjač. Že deček ni bil nič prida in vsi tovariši smo ga črtili. Ko je dorastel v mladeniča, jel je okoli žensk »slepariti«, toda zaradi divjega in surovega vedenja ni nihče zanj maral, dasi je sam trdil nasprotno. Zaradi žensk je moral marsikaj pretrpeti; dostikrat se je privlekel domu pobit in potolčen, še večkrat pa oblit in do kože moker. Ko je nekoč bežal pred mladeniči, skočil je v neko hišo skozi okno, da bi se skril v sobi. A ker soba še ni imela tlaka, padel je v klet in se hudo potolkel. Večkrat je celó peto izgubil, ko je bežal pred mladeniči. Kadar je pa imel Boštek Potlačen denar, kar je bilo malokrat, pustili so ga mladeniči v miru, dobro vedoč,

da bodo njegov denar zapili, ako so ž njim prijazni. »»Fantje, le pijte, vse bom pokosil (plačal)!«« kričal je Boštek, dokler je imel denar. — Tudi oženiti se je hotel, kar mu je pa delalo mnogo preglavice. Oče mu ni hotel izročiti gospodarstva; pa tudi neveste ni mogel dobiti, ker nobena ni zanj marala.

Čez dolgo časa je vendar našel nevesto, pa tako, za katero ni nihče drugi maral. Naredili so pismo in kmalu je bila poroka.

Tako se je Boštku Potlačenu želja izpolnila, uprežen je bil v jarem zakonski. — A čudno! Vedno jima je šlo navskriž; žena, mlada in huda, nikakor ni hotela potrpeti z nerodnim možem in bil je večni ravs in kavs. Boštek ni bil več svoboden, izgubil je bil vso oblast v hiši; mislili smo, da bode Boštek vsaj sedaj imel kak groš v žepu, a bil je še bolj suh, kot preje. Po zimi ga je žena zapodila na 'Hrovaško', da bi doma zastonj ne jedel. Vsako zimo se je Boštek nekoliko oddahnil, ker ga ni nihče pretepal. Kar je zaslužil, to je zapil in zažvečil; kadil ni, le žvečil je, to pa tako grdo, da se je vsem studilo. Spomladi, ko se je jel po brežinah tati led in sneg, vrnil se je domov.

Boštek Bojazen bi se bil moral vsako leto leviti, kakor kače, ali pa skubsti, kakor ptiči, da bi mogel pokazati drugo obleko, zakaj žena mu je ni hotela kupiti. Delala je najraje po znani slovenski popevki:

Krilčice prodala bom,
Za vince sladko dala bom,
Ne grem, ne grem, ne grem domov,
Je vince presladko itd.

Tudi Boštek je pil in pel, le da ni mogel prodati ni krilec ni hlač, ker ničesar ni imel. Nosil je tako slabo obleko, da več nedelj ni šel k sv. maši. Vsako nedeljo, ko so začeli pod oknom Zago-

ričani hoditi v cerkev, začel se je z ženo zaradi obleke prepirati. Ona ga ni hotela poslušati in ga podila iz hiše, on pa je pobegnil žalosten v gozd spominjajoč se pesmi, katero so peli na ženitnini:

Sem se oženil, se kesam,
Za ta preljubi samski stan itd.

S spanjem se je iznebil vselej vseh neprijetnih spominov. Da se je ognil večnemu kregu in prepiru, zapuščal je hišo in pohajal z doma. Gozda se je kmalu naveličal, za krème ni imel denarja in tako je začel hoditi po sejmihi ter je izkušal z mešetarenjem zaslužiti kak krajcar. Počasi se je privadil tega posla in tudi živino je gonil v Trst; zadovoljen je bil, da so mu trgovci dajali le za pijačo in kruh, drugega ni zahteval. Obleko je imel jako slabo. Na glavi je imel velik klobuk, barve cestnega blata, z doli obrnenimi krajci, z nategneno visoko, pa prevotljeno štulo. Rekli so, da ga je najbrže kakemu slamnatemu možu v koruzi snel raz glavo. Suknja ni bila njemu umerjena; bila mu je pretesna in prekratka; komolce je imel predrgnene, da je kazal srajco ali pa gol komolec. Prednji deli so se mu svetili kot oljarju. Vedna spremljevalka mu je bila zakrivljena, v dimu posušena drenova palica. Tak je bil Boštek Potlačen na cesti iz dolenskih sejmov v Trst.

Tudi njega se je Bog usmilil, in mu odvzel ženo. Boštek ni vzdihoval in žaloval, ampak je bil vesel njene smrti. Mislili smo vsi, da se bode vsaj sedaj spametoval, a stari norec se je začel ženiti in je lazil okoli starih samice, kakor mladenič dvajsetih let. Predno je drugo neumnost naredil, umrl je — menda že ni bilo Bogu všeč, da bi jo bil naredil. Pa kako je umrl! Našli so ga na ovsenih otepih ležečega gori nad

hlevom; temno je gledal na strop, kjer je pajek predel svojo mrežo. Ne vé se, kaj je mislil takrat. Govoriti ni mogel več. Poslali so po gospoda, da so ga déli v sveto olje, potem je pa umrl. Nikdo ne vé, zakaj je moral Boštek Potlačen umreti. Bog nas varuj take smrti!»

»Boter Komarjev, povejte še o stari Maruši!« reče mlad vaščan.

»Ne morem!«

»»Dajte, dajte!««

Komar pogleda na uro. Bilo je že čez enajst. »Ne smem, sedaj je ura duhov, pustimo mrtvece! Bog daj večni mir njih dušam! Lahko noč!«

Komar vstane in gre domov. Za njim storé tudi drugi tako. Bilo je zopet tiho v Brnjačevi hiši.

Prošlih let spomin.

sako bitje, vsako stvar,
Ki zazrè jo solnèni žar,
V tmo zagrneš črna noč!
Prošlih dnij le nikdar ne,
Ki spomin obseva je,
Naj je blag ali pekoč.

Saj kadar ves svet je v sèn
V mirni noči potopljen,
Duša sama nam bedí;
In iz srea globočin
Vstane nam tedaj spomin,
Ki nas boža ali skli.

A. M.

Tihi pozdrav.

red planine v tihem dolu
Znamenje stoji,
V vsi daljavi na okolu
Žive duše ni.

Smreke, jelke so družice
Znamenju samó,
Ž njih le redke gorske ptice
Pesmi si pojó.

Src nobeno ne sameva
Pred razpelom tem,
Potnik mimo le hiteva
Uren, tih in nem.

Le na večer je pozdravlja,
Solnca zadnji svit,
Ko od zemlje se poslavlja.
Pride je častit.

Z žarki zadnjimi poljublja
Sveto mu glavó,
In počasi se izgublja
V morja dno temno . . .

M. Š.

